

Projekt REGE - ekstrakcja informacji

Pochmara Patryk 320727
Rudnik Jakub 320731
Sarwiński Wojciech 292863

22 kwiecień 2022

Streszczenie

Raport dotyczący ekstrakcji informacji, stanowiący część projektu stworzenia oprogramowania rozpoznającego płeć w oparciu o nagrania audio. Jest to semestralny projekt z podstaw teorii informacji wykorzystujący narzędzia stworzone w języku Python3. Jego celem jest stworzenie wydajnego algorytmu rozpoznającego płeć, przy użyciu algorytmów opracowanych na podstawie ręcznie przygotowanych danych.

Strona internetowa

Na potrzeby projektu została stworzona strona internetowa prezentująca działanie algorytmów. Cały kod dostępny jest w publicznym repozytorium.

Spis treści

1 Algorytm obliczający częstotliwość głosu	4
Cel powstania algorytmu	4
Pomysł na analizę dźwięku	4
Sposób działania algorytmu	4
Dobieranie odpowiednich parametrów	6
Jakość działania algorytmu	6
Pierwsza próbka	7
Druga próbka	8
Trzecia próbka	9
Czwarta próbka	10
Piąta próbka	11
Szósta próbka	12
Siódma próbka	13
Ósma próbka	14
Podsumowanie algorytmu	15
2 Znajdowanie pierwszej harmonicznej	16
Sposób działania	16
Dobór parametrów	17
Pierwsza próbka	18
Druga próbka	19
Trzecia próbka	20
Czwarta próbka	21

Piąta próbka	22
Szósta próbka	23
Siódma próbka	24
3 Porównanie algorytmów	25
Tabela wyników	25
Ocena algorytmów	26

1 Algorytm obliczający częstotliwość głosu

Cel powstania algorytmu

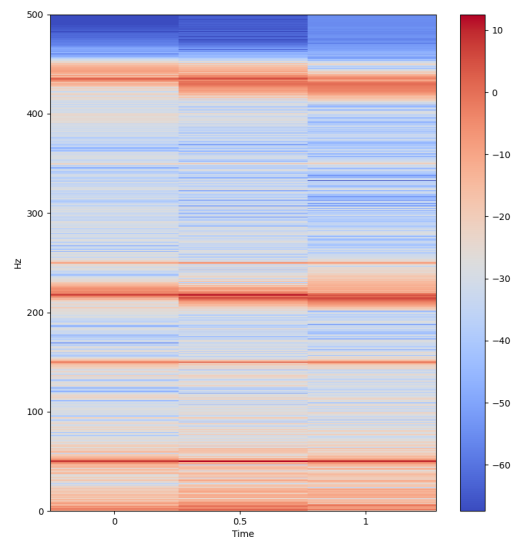
Kluczowym elementem projektu jest obliczanie częstotliwości głosu na podstawie pliku dźwiękowego. Stanowi on bazę do identyfikacji płci. W celu zapewnienia jak najlepszych wyników każdy członek zespołu pracującego nad projektem, stworzył swoją własną wersję. W jednej z kolejnych sekcji zostało przeprowadzone porównanie, który algorytm działa najskuteczniej.

Pomysł na analizę dźwięku

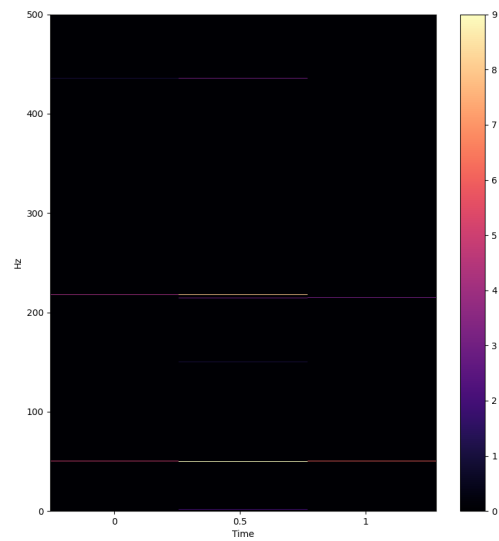
Tworząc ten algorytm, zasadniczo korzystałem z kodu napisanego podczas etapu związanego z kompresją. Pierwsza część algorytmu działa praktycznie tak samo, z zastrzeżeniem na modyfikowalne parametry. Pozostałe części zostaną szczegółowo opisane w dalszej części.

Sposób działania algorytmu

Po trzech fazach kompresji [2] z macierzy danych zostają wyjęte tylko te częstotliwości, gdzie występuje jakikolwiek dźwięk. Dostajemy wówczas listę częstotliwości wraz z odpowiadającymi im decybelami. Następnie grupuje bliskie sobie częstotliwości. Załóżmy, na początku mamy: 80 81 82 83 123 134 125 168 169 170 171. Od razu możemy pogrupować wyrazy na (80 81 82 83) (123 124 125) (169 170 171). Taka rozbieżność wynika z tego, że głos człowieka nie ma stałej pojedynczej częstotliwości. Jest on rozciągnięty na kilka bądź kilkanaście herców. Następnie z każdej grupy liczę średnią ważoną, gdzie wartościami są częstotliwości, a wagami odpowiadające im decybele. Otrzymuje w ten sposób kolejne harmoniczne. Dzięki zastosowaniu uprzednio wspomnianej kompresji, wszelkie artefakty związane z otoczeniem lub mikrofonem zostają usunięte.

Wykres 1: Spektrogram przed kompresją

Wykres 2: Spektrogram po kompresji

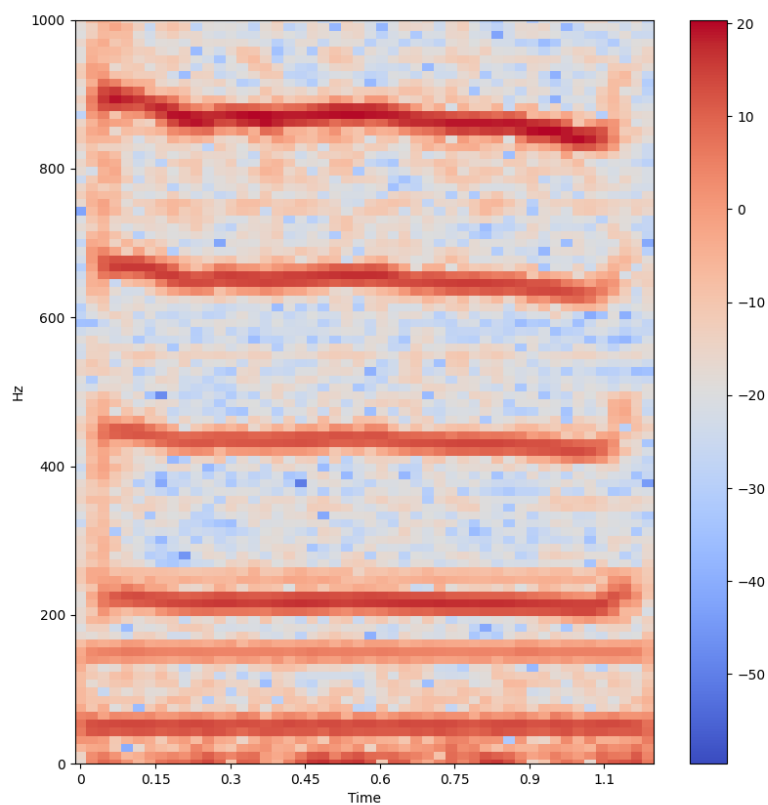
Dobieranie odpowiednich parametrów

Parametry użyte w algorytmie (deno, freqdiff, freqmin) nie mają żadnego odzwierciedlenia matematycznego. Zostały dopasowane w ten sam sposób jaki działa sieć neuronowa algorytmów opartych o naukę maszynową - metoda prób i błędów. Stworzyłem pewnego rodzaju własną sieć neuronową, bardzo minimalistyczną, gdyż składa się tylko z 3 parametrów. Następnie na 8 poniżej przeanalizowanych próbkach dobrałem parametry tak, aby wyniki były jak najbardziej zadowalające.

Jakość działania algorytmu

Dokładne porównanie z innymi algorytmami zostało przeanalizowane w jednej z kolejnych sekcji. Tutaj przeprowadzę dogłębną analizę kilku nagrań i rezultatów zwróconych wartości częstotliwości.

Pierwsza próbka

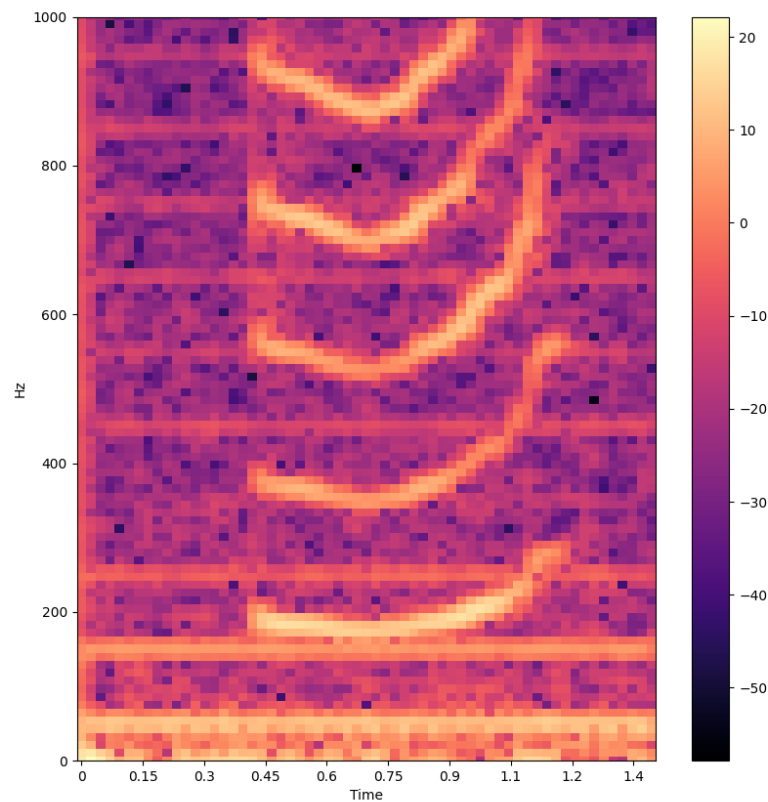
Wykres 3: Spektrogram nagrania female-audacity-normal-100.wav

Widelki: 200-225 Hz

Algorytm: 222.07 Hz

Algorytm poradził sobie w tym przypadku zaskakująco dobrze. Na spektrogramie widać wyraźnie artefakt w postaci poziomej linii na około 40 Hz. Jest on na tyle mocny, że prosto go pomylić z pierwszą harmoniczną, nawet mniej doświadczonemu człowiekowi. Dalej występuje już lżejszy artefakt w okolicach 180 Hz. Poprawnymi wartościami są częstotliwości trochę powyżej 200 Hz.

Druga próbka

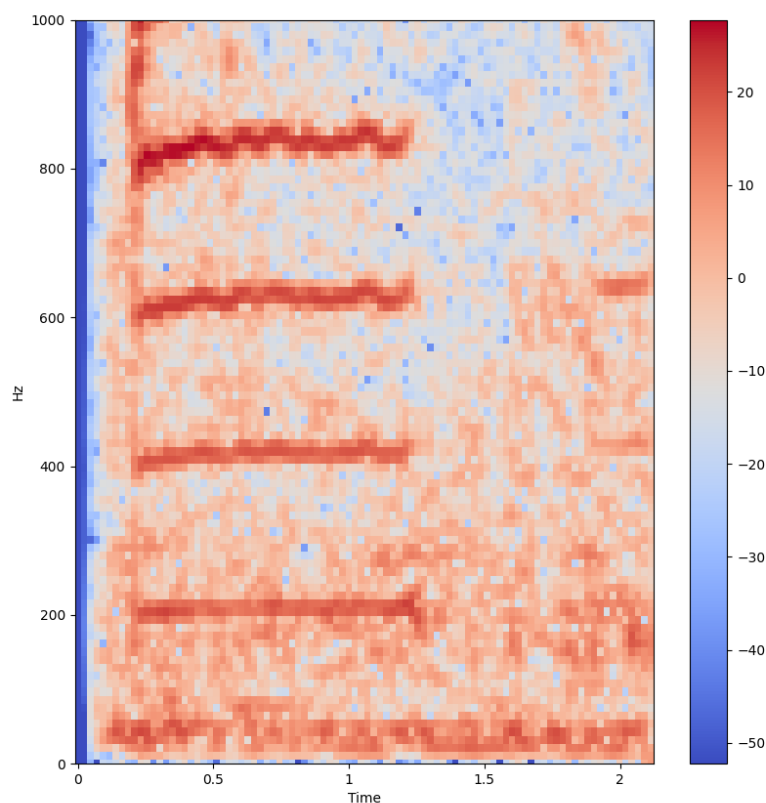
Wykres 4: Spektrogram nagrania female-audacity-normal-103.wav

Widelki: 160-190 Hz

Algorytm: 187.00 Hz

Kolejny trudny do analizy plik dźwiękowy. Tutaj w sposób okresowy występują poziome artefakty, najsilniejszy na około 30 Hz. Następny jest w okolicach 180 Hz i bardzo dobrze symuluje pierwszą harmoniczną. Dzięki zakrzywieniu spektrogramu człowiekowi prosto jest wydobyć prawdziwy głos z nagrania.

Trzecia próbka

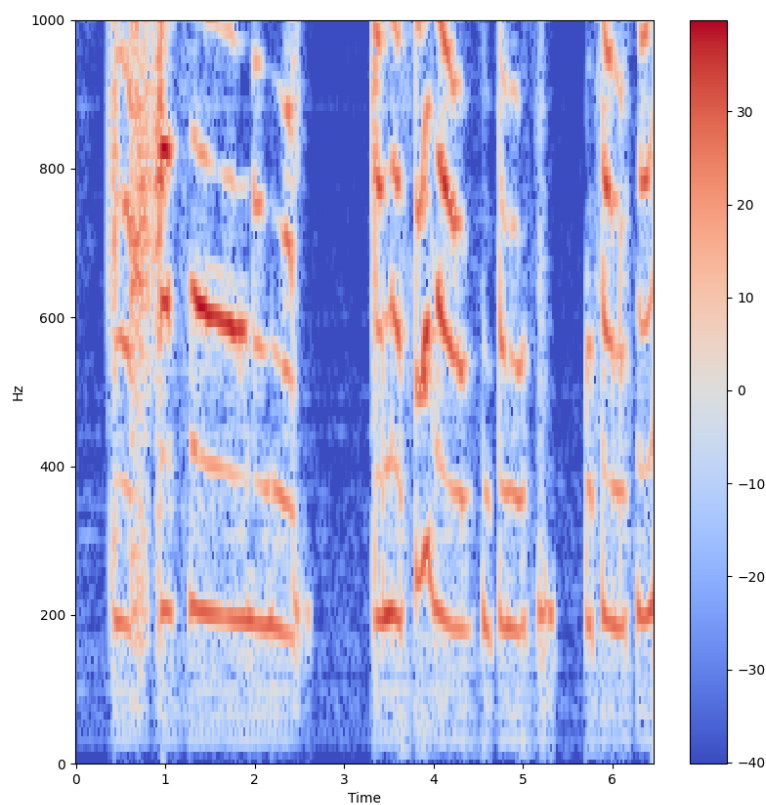
Wykres 5: Spektrogram nagrania female-iphone-normal-102.wav

Widelki: 200-220 Hz

Algorytm: 213.96 Hz

Nagranie niewyraźne, pomiędzy kolejnymi harmonicznymi występują szmery. Poziomy pasek na dolnych częstotliwościach może stawiać spore opory algorytmom odczytującym częstotliwość głosu. Dzięki zastosowaniu zmiany przedziału i osłabieniu głośności całego nagrania za pomocą algorytmu użytego w kompresji, algorytm odczytujący częstotliwość nie dał się zmylić i z perfekcyjną dokładnością ocenił nagranie.

Czwarta próbka

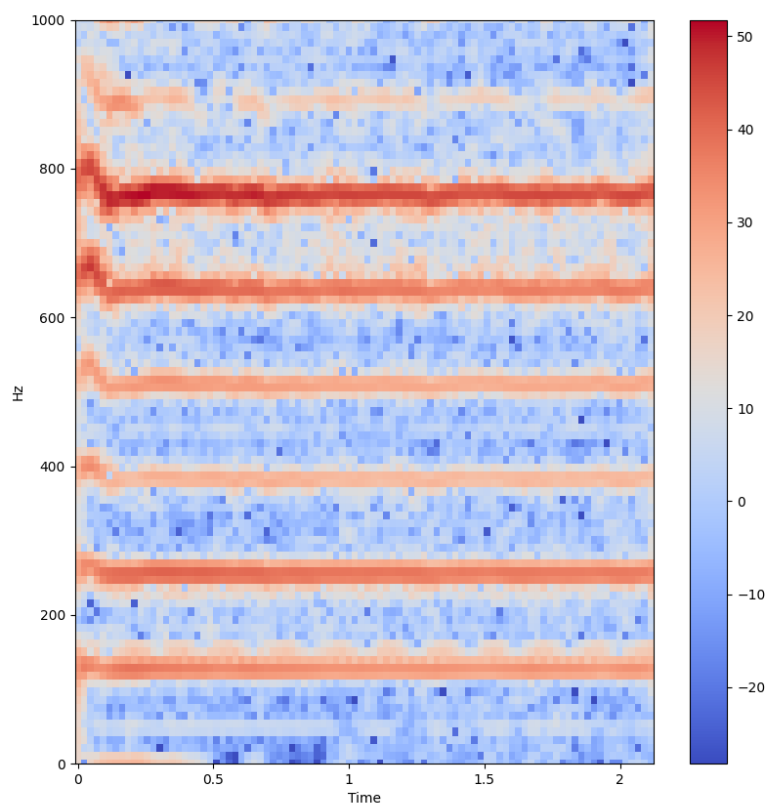
Wykres 6: Spektrogram nagrania female-twitch-normal-1.wav

Widelki: 180-200 Hz

Algorytm: 199.59 Hz

Algorytm zmieścił się na granicy błędu. Po spektrogramie widać, jak trudne było do analizy te nagranie. Brak ciągłości dźwięku, dziwne wariacje w okolicach 4 sekundy oraz przerwy. Uproszczeniem interpretacji jest brak artefaktów w postaci poziomych linii.

Piąta próbka

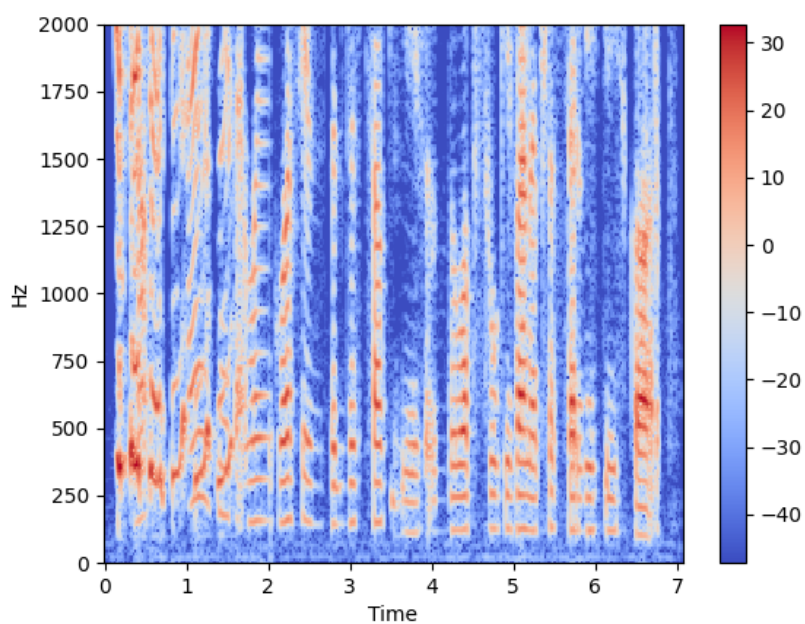
Wykres 7: Spektrogram nagrania male-discord-normal-2.wav

Widelki: 115-135 Hz

Algorytm: 130.59 Hz

Ta próbka jest dość oczywista do analizy. Jedynym problematycznym miejscem są częstotliwości bliskiego 0 Hz dla czasu od 0 do 0.5 sekundy.

Szósta próbka

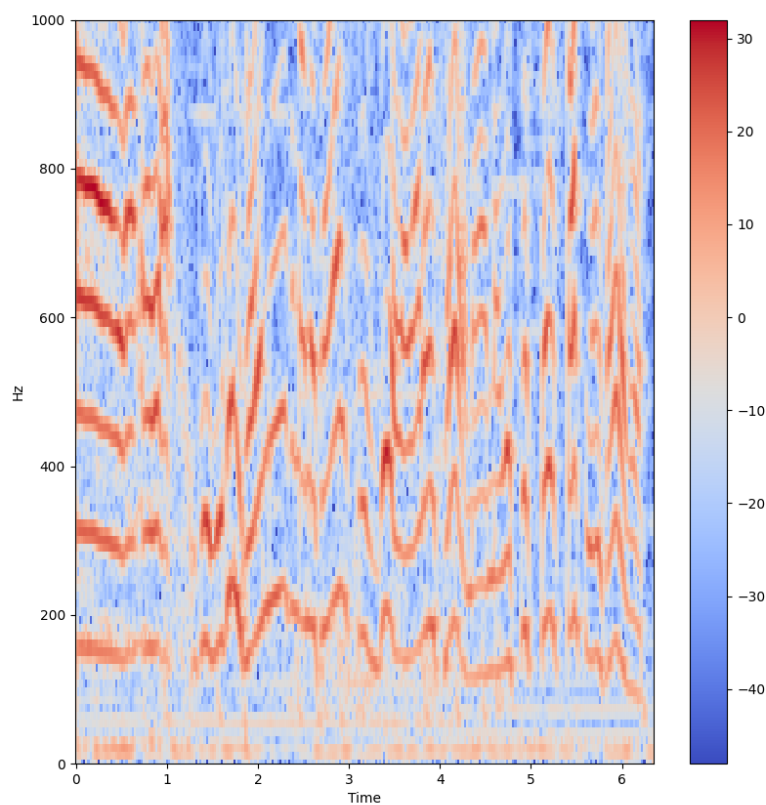
Wykres 8: Spektrogram nagrania male-discord-normal-102.wav

Widelki: 110-140 Hz

Algorytm: 314.75 Hz

W tej próbce algorytm sobie teoretycznie nie poradził. Jednak sam nie jestem w stanie z pewnością stwierdzić jaką częstotliwość głosu miał autor nagrania. Widelki mieszczą się między 110-140 Hz, jednak na początku nagrania słychać śmiejącą się kobietę. Zakłóciła ona całość analizy znacznie zwiększając wartość rezultatu. Pokazuje to, że algorytm nie obsługuje wielu osób mówiących w jednym nagraniu.

Siódma próbka

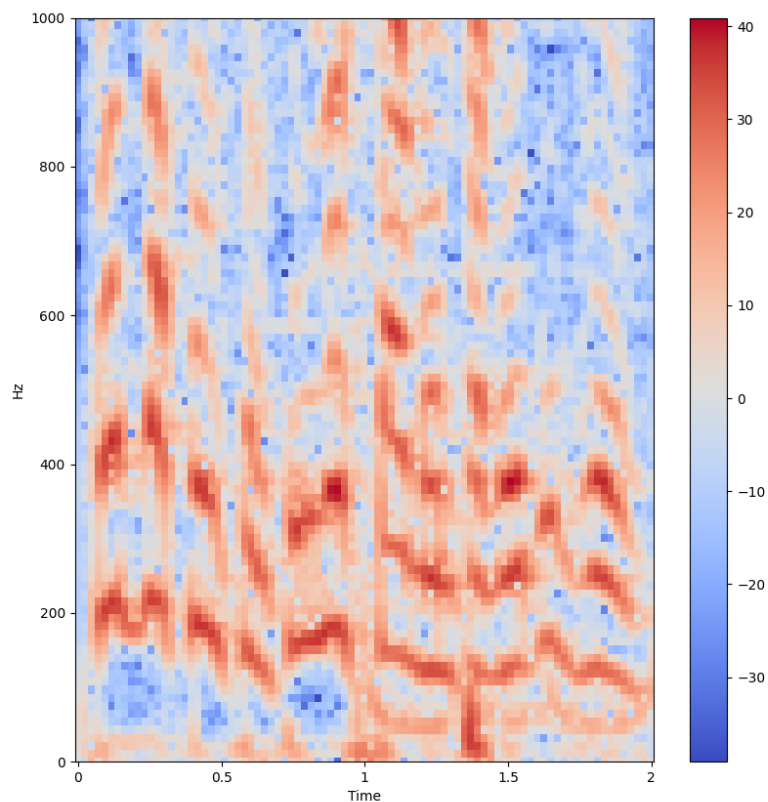
Wykres 9: Spektrogram nagrania male-twitch-normal-0.wav

Widelki: 140-165 Hz

Algorytm: 160.25 Hz

Kolejna problematyczna próbka, której spektrogram stanowią pokrętne linie. Występują artefakty na dolnych częstotliwościach, jednak są na tyle słabe, że algorytm je usuwający poradził sobie bez żadnego problemu.

Ósma próbka

Wykres 10: Spektrogram nagrania male-youtube-normal-0.wav

Widelki: 150-190 Hz
Algorytm: 100.00 Hz

Drugie z ośmiu nagrań, które algorytm niepoprawnie określił. Problemem nie do pokonania dla mojego algorytmu była pionowa linia w okolicy 1.5 sekundy. Taki artefakt jest niezwykle zaskakujący i nietypowy. Został opisany w pierwszym raporcie [1].

Podsumowanie algorytmu

Algorytm poradził sobie w 6 z 8 przypadków. W pierwszym przypadku poległ na analizie nagrania, gdzie mówi więcej, niż jedna osoba. Nie został do takiej analizy przystosowany, więc nie można wymagać, aby obsługiwał taki przypadek. W naszym projekcie w danym nagraniu mówi tylko jedna osoba z możliwymi zakłóceniami, w tym innymi osobami mówiącymi w tle. Druga próbka została źle przeanalizowana, gdyż budowa samego algorytmu nie pozwala na obsługę takich artefaktów. W takich przypadkach należałoby, użyć innego sposobu określenia częstotliwości. Możliwe, że pozostałe algorytmy poradziły sobie w tej próbce lepiej.

2 Znajdowanie pierwszej harmonicznej

Mój algorytm wywodzi się bezpośrednio z definicji informacji dla naszego projektu. Za kluczową uznajemy pierwszą harmoniczną głosu, dlatego właśnie na tym skupiłem się tworząc go.

Sposób działania

Cały algorytm podzielony jest na kilka funkcji. Główną jego częścią jest funkcja "first-harmonics" iterująca po całej dwuwymiarowej tablicy wyników STFT, która reprezentuje głośność poszczególnych częstotliwości w danej chwili nagrania. Przede wszystkim szuka lokalnych maksimów dla danej chwili, gdzie głośność przekracza pewien próg (więcej o nim w podsekcji "Dobór parametrów").

Następnie korzystając z krótkiej funkcji "check-if-harmonic" sprawdza czy znaleziona przez nią częstotliwość jest jedną z harmoniczných głosu ludzkiego, czy jedynie zakłóceniem. Dokonuje tego poprzez analizę wyższych częstotliwości szukając kolejnych harmoniczných z pewną tolerancją.

Pierwsza znaleziona w powyższy sposób harmoniczna (zaczynając szukanie od najniższych częstotliwości) zostaje dopisana do tablicy wyników. W ten sposób powstaje lista częstotliwości pierwszej harmonicznej względem czasu. Tę listę następnie filtruję za pomocą funkcji "values-in-range" usuwając częstotliwości poniżej 60 lub powyżej 500 Hz. Pozbywam się w ten sposób momentów cichych oraz większość wyników, które powstały w skutek pomyłki algorytmu (w zależności od zakłóceń w nagraniu może to być nawet połowa wszystkich niezerowych wyników).

Dobór parametrów

Wszystkie parametry zostały dobrane wedle zasady prób i błędów, dlatego mogą nie być one optymalne. Dawały jednak zadowalające wyniki dla próbek testowych.

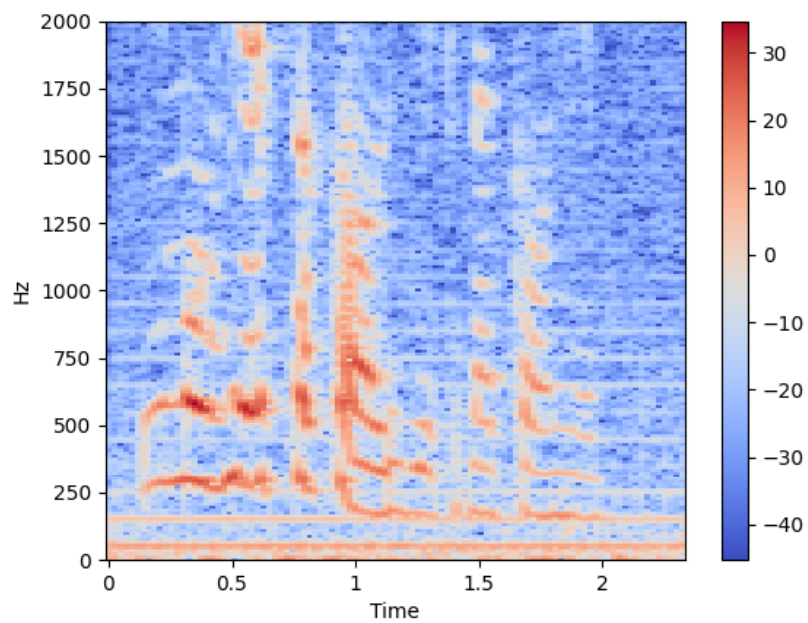
Próg głośności jest używany zarówno podczas szukania maksimów lokalnych częstotliwości jako prosty filtr, jak i później podczas szukania kolejnych harmonicznym by sprawdzić czy znalezione maksimum jest jedną z nich. Obecna jego wartość wynosi połowę maksymalnej głośności dla danego momentu w czasie w decybelach. Oryginalnie używałem jednej wartości dla całego nagrania, jednak w ten sposób sprawdza się on lepiej w przypadku nagrań o cichszych i głośniejszych momentach.

Głębokość sprawdzania określa ile kolejnych harmonicznym trzeba znaleźć by uznać analizowaną częstotliwość za harmoniczną. Obecnie wartość ta wynosi 5 i jest to jeden z najcięższych do właściwego dobrania parametrów.

Niedokładność sprawdzania to promień przedziału w jakim poszukiwana jest kolejna harmoniczna, która w teorii powinna być wielokrotnością częstotliwości pierwszej harmonicznym. W praktyce ze względu na charakter ludzkiego głosu oraz STFT są małe odstępstwa. Obecnie wartość ta wynosi 3, co oznacza ± 3 przedziały częstotliwości jakie daje STFT.

Minimum i maksimum akceptowalnych wyników wynoszą odpowiednio 60 i 500 Hz tak by z całą pewnością nie zostały usunięte sensowne wyniki dla pierwszej harmonicznym głosu.

Pierwsza próbka

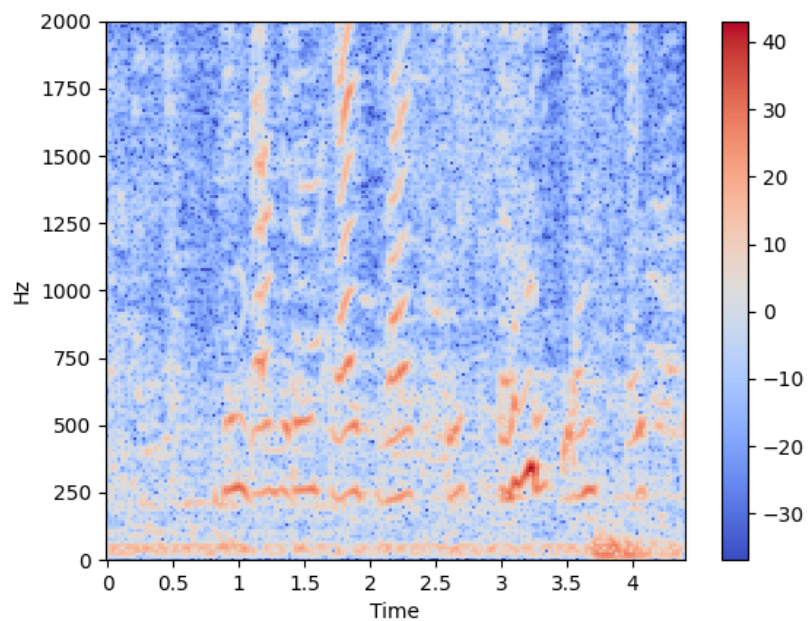
Wykres 11: Spektrogram nagrania female-audacity-normal-102.wav

Widelki: 150-350 Hz

Algorytm: 174 Hz

Ciekawa próbka z dużą wariacją, średnia z wartości pierwszej harmonicznej w całym nagraniu poprawie trafia do pożądanego przedziału pomimo artefaktu około 50 Hz.

Druga próbka

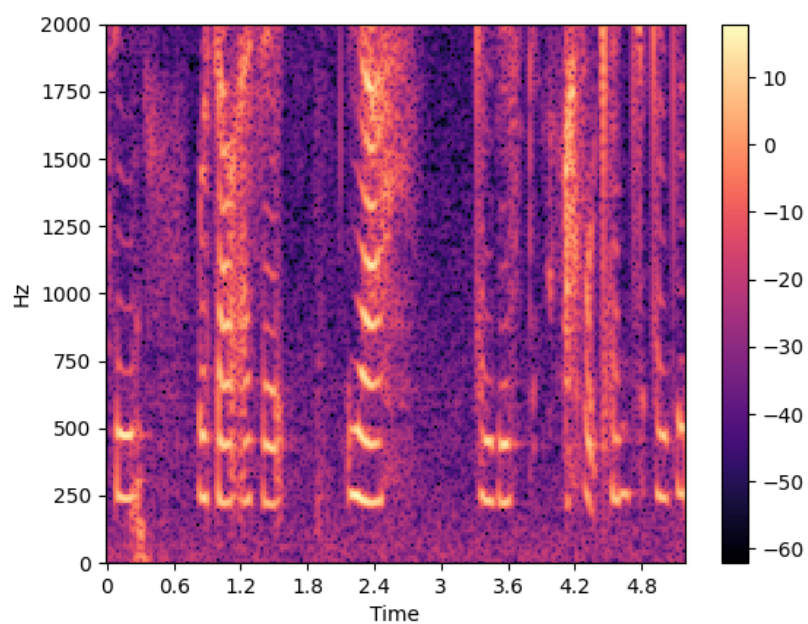
Wykres 12: Spektrogram nagrania female-iphone-normal-103.wav

Widelki: 200-310 Hz

Algorytm: 236 Hz

Ponownie poprawny wynik, mimo szumów na niskich częstotliwościach. Fakt, że stosunkowo duża część nagrania nie zawiera głosu nie przeszkadza algorytmowi.

Trzecia próbka

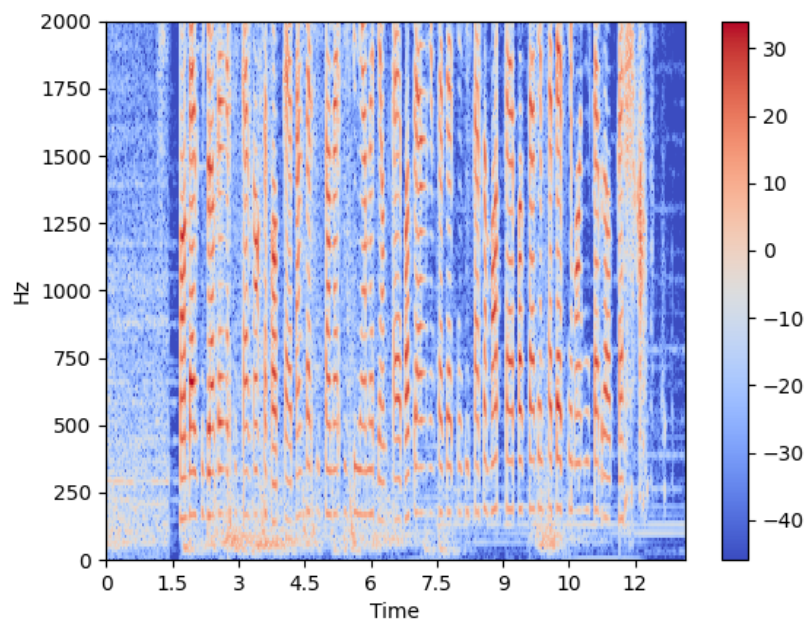
Wykres 13: Spektrogram nagrania female-twitch-normal-0.wav

Widelki: 200-240 Hz

Algorytm: 225 Hz

Nagranie z serwisu Twitch, widocznie cichsze od pozostałych (skala decybeli po prawej) także nie sprawia problemów.

Czwarta próbka

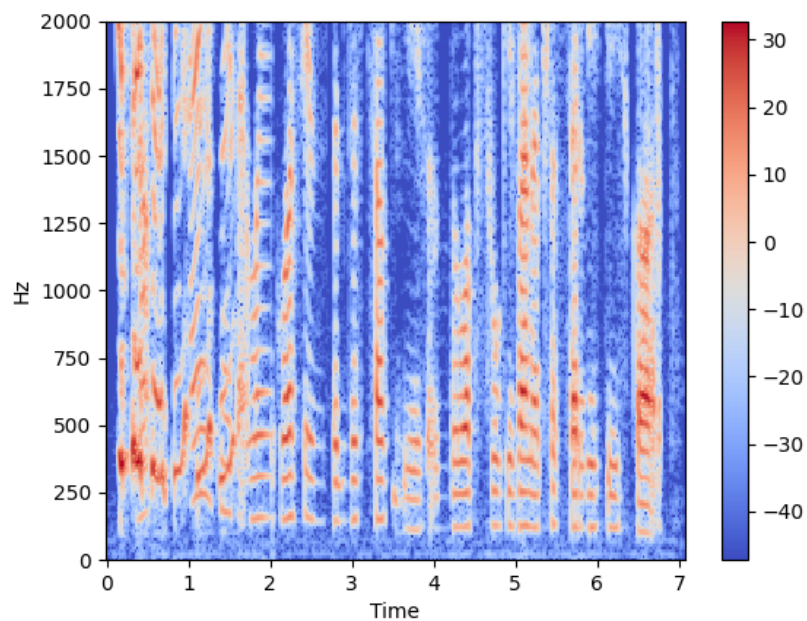
Wykres 14: Spektrogram nagrania male-discord-normal-101.wav

Widelki: 135-180 Hz

Algorytm: 257 Hz

Wyraźna porażka, chociaż nie tyle samego algorytmu ile jego parametrów. Pierwsza harmoniczna na nagraniu jest zbyt cicha by przekroczyć próg głośności, jednak gdyby został obniżony wyniki dla innych nagrań (szczególnie tych z szumami) utraciłyby dokładność.

Piąta próbka

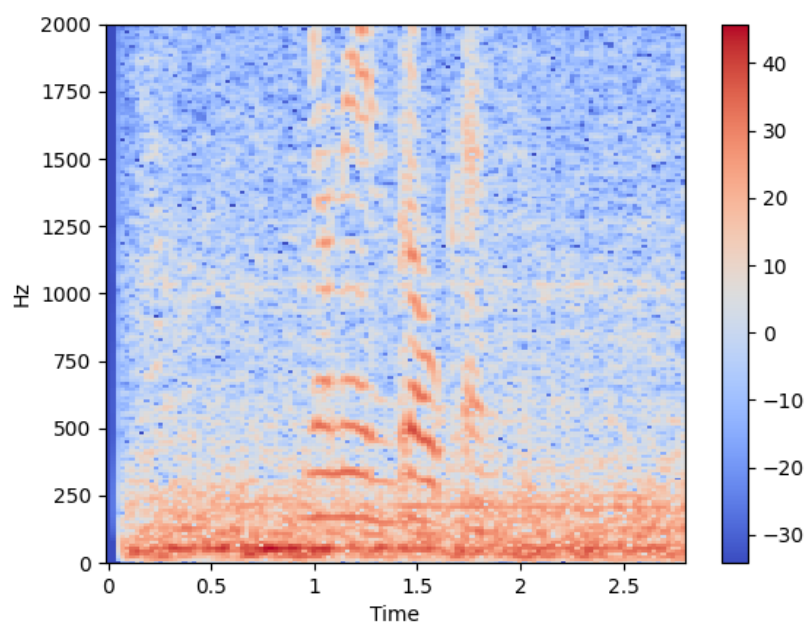
Wykres 15: Spektrogram nagrania male-discord-normal-102.wav

Widelki: 120-170 Hz

Algorytm: 193 Hz

To nagranie jest bardzo trudne do sklasyfikowania, ponieważ na początku słychać śmiech kobiety, a nagranie zawiera głos mężczyzny. Wyraźnie wpłynęło to na wynik algorytmu. Nie jest to bardzo duże odchylenie, ale wystarczające by uniemożliwić proste określenie płci mówiącego.

Szósta próbka

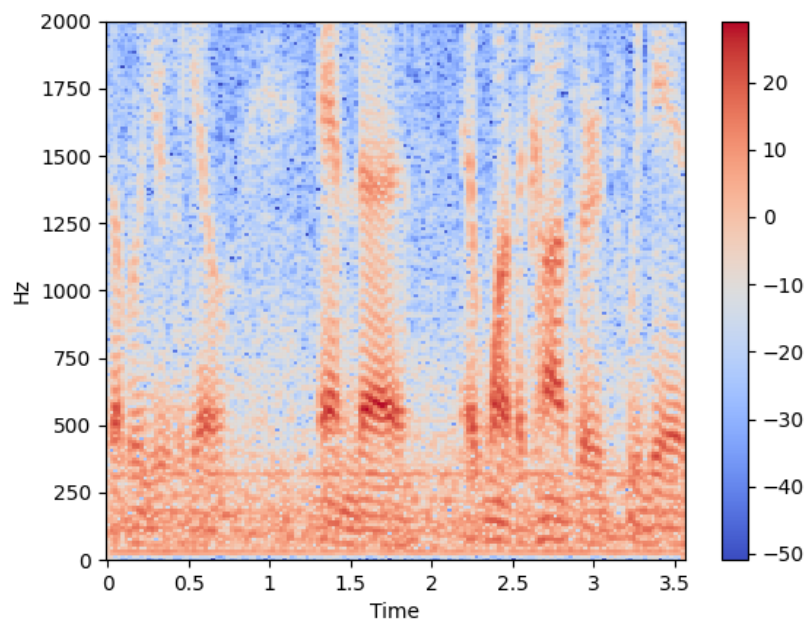
Wykres 16: Spektrogram nagrania male-iphone-normal-100.wav

Widelki: 160-190 Hz

Algorytm: 64 Hz

Bardzo silne szumy, w dodatku rozciągnięte na cały przedział 60-250 Hz skutecznie uniemożliwiły poprawną analizę poprzez algorytm. Chociaż prawdopodobnie zwiększenie parametru głębokości sprawdzania mogłoby pozwolić na uzyskanie lepszych rezultatów w tym wypadku.

Siódma próbka

Wykres 17: Spektrogram nagrania male-youtube-normal-4.wav

Widelki: 55-80 Hz

Algorytm: 93 Hz

Kolejne trudne nagranie, zwłaszcza, że głos mężczyzny na nim mówiącego jest bardzo niski i trudno rozróżnić go od szumów. Za ciekawy uważam fakt, że o ile algorytm podał za wysoką wartość, to jest ona bliska pożądanej, a co więcej w zupełności wystarczająca by poprawnie sklasyfikować głos jako męski.

3 Porównanie algorytmów

Tabela wyników

Nazwa pliku	Dolna granica [Hz]	Górna granica [Hz]	R Wartość	R Poprawny	R Odchylenie	P Wartość	P Poprawny	P Odchylenie
female-audacity-high-100	267	314	305	Prawda	0%	301	Prawda	0%
female-audacity-high-101	463	582	500	Prawda	0%	495	Prawda	0%
female-audacity-high-102	440	550	500	Prawda	0%	0	Flasz	100%
female-audacity-high-103	330	522	500	Prawda	0%	462	Prawda	0%
female-audacity-low-100	185	205	200	Prawda	0%	193	Prawda	0%
female-audacity-low-101	190	220	210	Prawda	0%	204	Prawda	0%
female-audacity-low-102	155	270	500	Flasz	85%	172	Prawda	0%
female-audacity-normal-100	210	230	222	Prawda	0%	215	Prawda	0%
female-audacity-normal-101	195	220	214	Prawda	0%	204	Prawda	0%
female-audacity-normal-102	150	350	305	Prawda	0%	172	Prawda	0%
female-audacity-normal-103	170	270	187	Prawda	0%	183	Prawda	0%
female-audacity-normal-104	110	170	126	Prawda	0%	129	Prawda	0%
female-discord-high-100	190	370	191	Prawda	0%	0	Flasz	100%
female-discord-low-100	170	340	205	Prawda	0%	204	Prawda	0%
female-discord-normal-100	160	290	195	Prawda	0%	183	Prawda	0%
female-iphone-high-100	380	470	98	Flasz	74%	419	Prawda	0%
female-iphone-high-101	380	570	405	Prawda	0%	387	Prawda	0%
female-iphone-high-102	540	615	500	Flasz	7%	441	Flasz	18%
female-iphone-low-100	190	245	223	Prawda	0%	215	Prawda	0%
female-iphone-low-101	170	205	195	Prawda	0%	193	Prawda	0%
female-iphone-normal-100	215	240	226	Prawda	0%	215	Prawda	0%
female-iphone-normal-101	200	250	242	Prawda	0%	236	Prawda	0%
female-iphone-normal-102	195	220	213	Prawda	0%	204	Prawda	0%
female-iphone-normal-103	200	310	258	Prawda	0%	231	Prawda	0%
female-iphone-normal-104	230	320	139	Flasz	39%	312	Prawda	0%
female-twitch-normal-0	200	240	76	Flasz	62%	226	Prawda	0%
female-twitch-normal-1	180	220	199	Prawda	0%	193	Prawda	0%
male-audacity-normal-100	100	140	124	Prawda	0%	118	Prawda	0%
male-discord-high-0	360	390	379	Prawda	0%	366	Prawda	0%
male-discord-high-1	485	525	500	Prawda	0%	0	Flasz	100%
male-discord-high-2	365	405	374	Prawda	0%	387	Prawda	0%
male-discord-high-3	305	385	345	Prawda	0%	322	Prawda	0%
male-discord-low-0	85	105	98	Prawda	0%	193	Flasz	83%
male-discord-low-1	100	115	133	Flasz	15%	118	Flasz	2%
male-discord-low-100	120	150	134	Prawda	0%	129	Prawda	0%
male-discord-low-2	70	110	101	Prawda	0%	96	Prawda	0%
male-discord-low-3	85	100	100	Prawda	0%	96	Prawda	0%
male-discord-normal-0	90	120	103	Prawda	0%	96	Prawda	0%
male-discord-normal-1	105	130	122	Prawda	0%	118	Prawda	0%
male-discord-normal-101	135	180	172	Prawda	0%	172	Prawda	0%
male-discord-normal-102	120	300	250	Prawda	0%	129	Prawda	0%
male-discord-normal-103	130	155	144	Prawda	0%	279	Flasz	80%
male-discord-normal-2	115	150	130	Prawda	0%	129	Prawda	0%
male-discord-normal-3	80	140	104	Prawda	0%	96	Prawda	0%
male-discord-normal-4	75	120	101	Prawda	0%	96	Prawda	0%
male-iphone-normal-100	160	190	145	Flasz	9%	64	Flasz	60%
male-iphone-normal-101	115	150	122	Prawda	0%	96	Flasz	16%
male-twitch-normal-0	115	235	160	Prawda	0%	150	Prawda	0%
male-youtube-normal-0	90	230	100	Prawda	0%	150	Prawda	0%
male-youtube-normal-4	55	80	75	Prawda	0%	129	Flasz	61%

Ocena algorytmów

W powyższej tabeli widać jak nasze algorytmy (oznaczone odpowiednio R i P) sprawdziły się dla nagrań, które mamy w naszej bazie. Dla zdecydowanej większości nagrań zwróciły one poprawne wyniki. Na 50 próbek algorytm R sprawdził się w 42 przypadkach, a algorytm P w 40. Są tylko 2 pliki, dla których oba algorytmy zawiodły, jednak algorytm R był bliski poprawnego wyniku (poniżej 10% pomyłki). Algorytm P niestety czasami jest bardzo odległy od odpowiedzi, jednak w niektórych przypadkach radzi sobie lepiej od R. Są to rzadkie nagrania, gdzie występują głośne zakłócenia o konkretnej częstotliwości. Algorytm P dzięki analizie harmonicznym jest w stanie je zignorować, a R daje się im zmylić. Jednak w sytuacji, gdy zakłócenia są szumem rozpiętym na wielu częstotliwościach zazwyczaj lepszy jest R. Podsumowując o ile P potrafi dobrze przeanalizować specyficzne nagrania, częściej dokładniejszy jest R. W dalszych etapach projektu oba algorytmy będą jeszcze ulepszone tak by ich współpraca pozwalała na jak najlepszą analizę głosu.

Bibliografia

- [1] Rudnik Jakub Pochmara Patryk Sarwiński Wojciech. *Raport dotyczący pomiarów sygnałów*. URL: <https://github.com/zeraye/rege/blob/main/reports/signal-measurement/report.pdf>.
- [2] Rudnik Jakub Pochmara Patryk Sarwiński Wojciech. *Raport dotyczący redukcji nadmiarowości*. URL: <https://github.com/zeraye/rege/blob/main/reports/redundancy-reduction/report.pdf>.